

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Autor:	<i>Mgr. Eva Ehlerová</i>
Vzdělávací oblast:	<i>Matematika a její aplikace</i>
Vzdělávací obor:	<i>Matematika</i>
Vyučovací předmět:	<i>Matematika</i>
Ročník:	<i>8.</i>
Tematická oblast:	<i>Číslo a proměnná</i>
Téma hodiny:	<i>Mnohočleny</i>
Označení DUM:	<i>VY_32_Inovace_22.12.EHL.MA.8</i>
Vytvořeno:	<i>15. 01. 2014</i>

Mnohočleny

Jednočlen můžeme zapsat:

Číslem

5   -2
 $-\frac{3}{8}$ 2,26

Proměnnou

a   *c*   *x*
m   *b*   *y*

Součinem čísel a proměnných

$3 \cdot x$

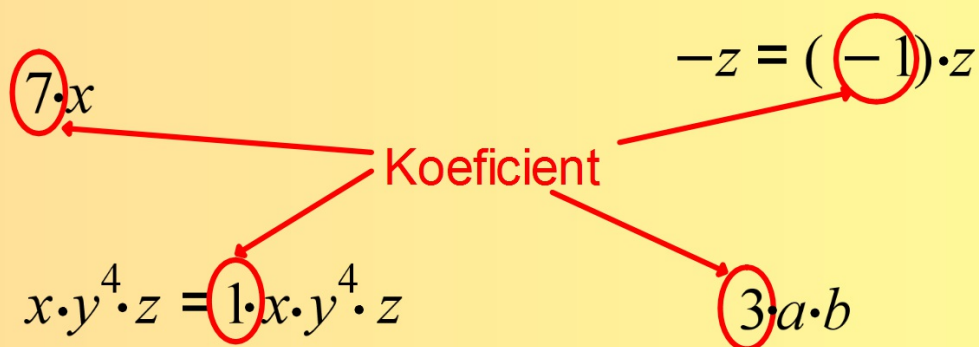
$x \cdot y \cdot z^3$

r^3

$-3 \cdot a \cdot b$

$-5 \cdot m \cdot n^2$

Číslo, které se vyskytuje v jednočlenu, nazýváme **koeficient**.

Součiny stejných proměnných zapisujeme jako mocniny:

součin mocnin o stejném základu - $a \cdot a^3 \cdot a^2 = a^{1+3+2} = a^6$

$$4 \cdot a \cdot a \cdot a \cdot b \cdot b \cdot c = \underline{4 \cdot a^3 \cdot b^2 \cdot c}$$

Tečky označují násobení obvykle je vynecháváme:

Tečky označující násobení **můžeme** vynechat : např.

$$4 \cdot a^3 \cdot b^2 \cdot c = \underline{4a^3b^2c}$$

Tečku (znak pro násobení) **nemůžeme** vynechat, když vyjadřuje součin **dvou čísel**: např: $2 \cdot 3$

Zapiš co nejstručněji jednočlen:

$$5 \cdot d \cdot d \cdot c \cdot c \cdot d \cdot d =$$

$$6 \cdot m \cdot m \cdot m \cdot n \cdot n =$$

$$s^3 \cdot s^2 \cdot s^7 \cdot s^1 =$$

$$3 \cdot x \cdot 5 \cdot x \cdot 2 \cdot x =$$

$$12 \cdot x \cdot x^2 \cdot y^3 \cdot x \cdot y^5 \cdot y =$$

$$3 \cdot m \cdot e^3 \cdot 2 \cdot m^2 \cdot e =$$

$$d^4 \cdot 3 \cdot d^5 \cdot 2 \cdot e^4 \cdot (-2) \cdot e^3 =$$

$$t^5 \cdot t^5 \cdot u^2 \cdot 3 \cdot u^7 \cdot 5 \cdot t =$$

$$-4 \cdot a^9 \cdot b^2 \cdot (-4) \cdot a^3 =$$

Mnohočlen je součet nebo rozdíl několika jednočlenů.

mnohočlen

$$6t^7y + 9t^5 + 2t^3u^2 + (-3t) - 5$$

Členy mnohočlenu

jednočlen $2y^3, 23$

dvojčlen $m + n, 2a^2c + b^3c$

trojčlen $x + 0,5y + 5z, t^2 + u + v^3$

čtyřčlen $a + b + c + d, xv^2 + y^2t^2 + zt^3 + vz$

Zjednodušení mnohočlenu:

$$2z + (-6)yz = 2z - 6yz$$

závorky u záporných koeficientů vynecháváme

$$(-0,2)x + 3x = -0,2x + 3x$$

Zapiš stručně mnohočlen:

a) $8x^4 + (-3)xy + (-2)y^3 + 7y^2 =$ _____

b) $(-2)ab + (-0,8)c^3 + (-6)d^2 =$ _____

c) $3a^3 + (-6)a^2 + (-12)a + (-5) =$ _____

Roztříd':

jednočlen

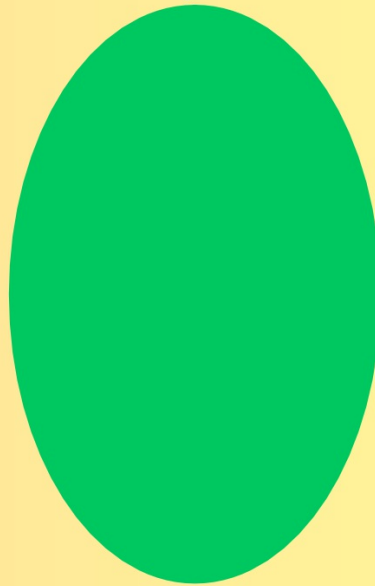

$$a + b + c$$

$$24x - 12y$$

$$3 + z$$

dvojčlen

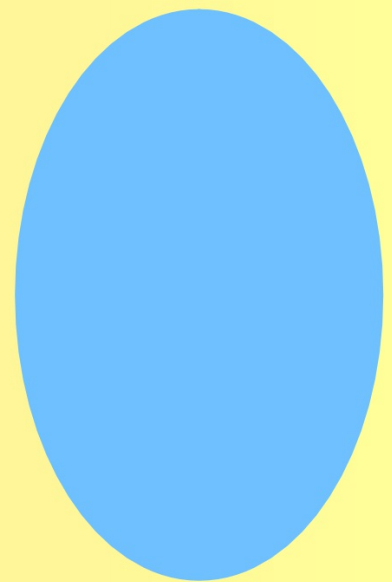

$$5x + 3$$

$$a^3 - 3a$$

$$5nm^2$$

trojčlen

$$6 - n$$

$$g + h^2m + 3$$

$$6abc$$

Opačný mnohočlen k danému mnohočlenu je mnohočlen, který má tytéž členy, ale s opačnými znaménky .

$$\begin{array}{l} \textcircled{+}5x^2 \textcircled{+}4x \textcircled{-}2 \quad \text{opačný mnohočlen} \quad \textcircled{-}5x^2 \textcircled{-}4x \textcircled{+}2 \\ m - 5 \quad \quad \quad \longrightarrow \star \\ 4x^3 - 5y^2 + 2x - 5 \quad \longrightarrow \star \end{array}$$

Seřazení mnohočlenu jednotlivé členy mnohočlenu zapisujeme v pořadí podle mocnin, s nejvyššími mocninami na začátku.

$$\begin{array}{l} 2x^2 - 5y^5 + 2x - 5y^3 \quad \quad \quad -5y^{\textcircled{5}} - 5y^{\textcircled{3}} + 2x^{\textcircled{2}} + 2x^{\textcircled{1}} \\ 4x - 2 + 5x^2 \quad \quad \quad \star \end{array}$$

Přřad' mnohočlen:

Najdi opačnř mnohočlen k $3x - y + z$

Dvojčlen s koeficienty 1, -2

Jednočlen

Stejnř trojčlen s $x^2 + (-4)x - 2$

Dvojčlen se třemi neznřnými

Trojčlen se třemi neznřnými a kladnřmi koeficienty

$$7a - 5bc$$

$$-x^3 + 3x - 4$$

$$x^2 - 4x - 2$$

$$x^2 + 2y$$

$$-3x - y + z$$

$$a^2 + b + c$$

$$6abc$$

$$x^2 + 4x - 2$$

$$x^2 - 2$$

$$-3x + y - z$$

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

ODVÁRKO, O., KADLEČEK, J. MATEMATIKA pro 8. ročník základní školy 1:
Prometheus, 1998. ISBN 978-80-7196-285-4. s. 66-67

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z knihovny prostředků ActivInspire.